

Simo Natunen

POLITIIKAN KRIITTINEN ESITTÄMINEN SANOMALEHTI KARJALAISESSA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Marraskuu 2020

TIIVISTELMÄ

Simo Natunen: Poliitiikan kriittinen esittäminen sanomalehti *Karjalaisessa*
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelma
Marraskuu 2020

Tämä tutkielma tarkastelee, kuinka kriittisesti sanomalehti *Karjalainen* esittää paikallista ja valtakunnallista politiikkaa. Tarkoituksena on selvittää, onko maakuntalehden paikallisen politiikan ja valtakunnallisen politiikan esittämisessä eroja. Tutkimuskysymyksenäni ovat: Esittääkö sanomalehti *Karjalainen* paikallista ja valtakunnallista politiikkaa yhtä kriittisesti ja mitkä juttutyypit ovat politiikkaa kohtaan kriittisimpiä?

Tutkielman teoriaperusta rakentuu alan kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin. Tutkielma hyödyntää sosiologi Erwin Goffmanin kehysanalyysiä, jossa aineisto analysoidaan ensisijaisen tulkinnan mukaan. Goffmanin kehysanalyysillä tarkastellaan yhteensä 24:ää *Karjalaisen* painetun julkaisun paikallista ja valtakunnallista politiikkaa käsittelevää pääkirjoitusta, kolumnia ja uutista. Aineiston jutut ovat vuoden 2019 *Karjalaisista*.

Käytin analyysissäni kolmea kehystä, kriittistä, neutraalia ja myötäilevää, ja asetin *Karjalaisen* jutut primäärisen tulkinnan avulla niihin. Analysoidun aineiston perusteella *Karjalainen* ei esitä valtakunnallista politiikkaa merkittävästi kriittisemmin kuin valtakunnallista politiikkaa. Paikallista politiikkaa tosin esitetään neutraalimmin kuin valtakunnallista politiikkaa. *Karjalainen* esittää politiikkaa ylipäänsä neutraalisti enemmän kuin kriittisesti tai myötäilevästi. Kriittisimmin politiikkaa käsitellään kolumneissa.

Avainsanat: politiikka, journalismi, politiikan journalismi, kriittisyys

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSEN MOTIIVI JA AIHE.....	3
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
	3.1 Poliitikka.....	5
	3.2 Poliitiikan journalismi.....	6
	3.3 Poliitiikan journalismin yhteiskunnallinen merkitys.....	9
4	AINEISTO	12
5	TUTKIMUSMETODI	16
	5.1 Kehys.....	16
	5.2 Kehysanalyysi	17
	5.3 Kehys ja kehysanalyysi mediatutkimuksessa.....	18
	5.4 Tutkimuksen metodologia	19
6	ANALYYSI.....	21
	6.1 Kriittinen kehys.....	21
	6.2 Neutraali kehys	23
	6.3 Myötäilevä kehys.....	25
	6.4 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen	28
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
	LÄHTEET	32
	AINEISTOLUETTELO	34

1 JOHDANTO

Journalismi ja politiikka liitetään usein yhteen. Riippumaton journalismi kertoo kansalle, millaisia päätöksiä heidän yhteiskuntansa johtoon valitut tekevät ja vahtii poliittista vallankäyttöä. Journalismilla on myös valta asettaa yhteiskunnallisia puheenaiheita ja niiden sävyjä, ja siten myös kyky muokata mielipiteitä.

Erilaiset juttutyypit ovat toisia mielipiteellisempiä. Esimerkiksi kolumnissa tai pakinassa toimittajan äänen kuuluminen on yleisempää kuin uutisessa. Mielipiteelliset tekstit vaikuttavat paljon lehden tai muun median edustamaan kantaan. Sanomalehdissä on usein jo heti ensimmäisillä sivuilla pääkirjoitus, joka kertoo lehden kannan ajankohtaiseen tapahtumaan.

Politiikan esittämisellä on merkittävä rooli yhteiskunnallisessa järjestyksessä. Istuvien poliitikkojen tai heidän päätöstensä kritisointi tai myötäileminen voi vaikuttaa esimerkiksi lukijan äänestyspäätöksiin. Niko Hatakka, Erkko Railo ja Sini Ruohonen esittävät tutkimuksessaan ”Kuntavaalit 2012 mediassa”, että suomalaisissa sanomalehdissä valtakunnallista politiikkaa kritisoidaan pienemmällä kynnyksellä kuin oman kunnan poliittisia päättäjiä ja päätöksiä. Näin ainakin vuoden 2012 kunnallisvaaleissa. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 138–139.)

Päätin ensisijaisesti tutkia, miten kriittisyys jakautuu sanomalehti *Karjalaisessa*. Toissijaisesti halusin tarkastella, mitkä juttutyypit esittävät politiikkaa kriittisimmin. Valitsin aiheekseni politiikan, sillä olen perehtynyt aiheeseen valinnaisten kurssieni kautta. Aineistoksi valitsin juuri *Karjalaisen* jutut, sillä Pohjois-Karjala on kotimaakuntani, ja tiedän alueesta valmiiksi hyvin paljon, jolloin tutkielman tekeminen helpottuu. Lisäksi tunnen *Karjalaisen* rakenteen.

Toisessa luvussa esittelen tutkimuksen aiheen ja motiivin. Kolmannessa luvussa avaan tutkimukselle keskeiset käsitteet, kuten politiikan ja politiikan journalismin sekä sen

merkittävyyden yhteiskuntaan. Neljännessä luvussa esittelen käsiteltävän aineiston. Viides luku esittelee Erwin Goffmanin kehyksen käsitteen ja kehysanalyysin käytön mediatutkimuksessa. Seitsemännessä luvussa teen tuloksista johtopäätöksiä ja pohdin kandidaatintutkielmani hyödyntämistä jatkotutkimuksissa. Kuudennessa luvussa avaen aineiston analyysin ja vastaan tutkimuskysymyksiini.

2 TUTKIMUKSEN MOTIIVI JA AIHE

Kandidaatintutkielmani aiheena on politiikka ja journalismi. Poliitiikan kriittistä esittämistä on suomalaisessa tutkimuksessa käsitelty suhteellisen vähän, varsinkaan pääasiallisena tutkimuskysymyksenä. Niko Hatakka, Erkki Railo ja Sini Ruohonen käsittelevät politiikan kriittistä esittämistä vuonna 2013 valmistuneessa tutkimuksessaan ”Kuntavaalit 2012 mediassa”, mutta vain havaintoina ja kunnallisvaalien näkökulmasta. Poliitiikan journalismia on käsitelty esimerkiksi Jari Väliwerrosen vuonna 2018 julkaisemassa tutkimuksessa ”More of the Same or a Different Breed Altogether?”, jossa politiikan journalismia käsitellään arvojen kautta. Poliitiikan kritiikin määrän tarkastelulle on suomalaisessa tutkimuksessa siis tilaa. Poliitiikan kritiikin esittämisen kenttä on kiinnostava, sillä sanomalehden yhteiskunnallinen merkittävyys ja vaikuttavuus on suuri. Media projisoi politiikkaa yleisölle, ja saa siten aikaan mielikuvia, jotka taas vaikuttavat koko yhteiskuntaan esimerkiksi äänestämisen kautta. Siksi näen, että kandidaatintutkielmani on tarpeellinen ja ajankohtainen.

Kandidaatintyöni tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten kriittisesti sanomalehti *Karjalainen* esittää valtakunnallista politiikkaa verrattuna paikalliseen politiikkaan?
2. Mitkä juttutyypit ovat kriittisimpiä politiikkaa kohtaan?

Tarkastelen *Karjalaisen* valtakunnallista ja paikallista politiikkaa käsitteleviä kolumneja, pääkirjoituksia ja uutisia, ja vertailen niiden kriittisyyden asteita keskenään. Samalla aineistolla tulen vastanneeksi, miten kriittisesti *Karjalainen* esittää koko maan politiikkaa. Tarkastelen aineiston kautta myös, miten kriittisyyden asteet jakautuvat sanomalehti *Karjalaisessa* eri juttutyyppeiden välillä.

Etsin vastauksia kysymyksiini *Karjalaisessa* vuonna 2019 julkaistuista jutuista. Valitsen valtakunnallista ja paikallista politiikkaa käsitteleviä kolumneja, pääkirjoituksia ja uutisia,

jotka asettelen kriittiseen, neutraaliin tai myötäilevään kehykseen. Tilastoin määrällisesti kuhunkin kehykseen asettuvat uutiset, pääkirjoitukset ja kolumnit.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä osiossa esittelen keskeiset käsitteet ja kandidaatintutkielmassa käytetyn kirjallisuuden. Tutkielman kannalta keskeisiä käsitteitä ovat politiikka ja politiikan journalismi. Lisäksi esittelen tehtyä tutkimusta ja kirjallisuutta journalismin ja politiikan journalismin merkittävydestä yhteiskuntaan.

3.1 Poliitikka

Klassisin politiikan määritelmä on antiikin Kreikkaan sijoittuva ajatus politiikasta yhteisön hallintana ja kollektiivisten päätösten tekemisenä. Poliitikka liittyy konfliktin ja yhteistyön ilmiöön. Eriävät mielipiteet, tavoitteet, tarpeet ja intressit ovat tae erimielisyydelle erilaisista säännöksistä, mutta toisaalta ihmiset ymmärtävät, että vaikuttaminen näihin säännöksiin edellyttää yhteistyötä muiden ihmisten kanssa. Andrew Heywoodin mukaan politiikan voi määritellä areenaksi tai prosessiksi. Areenalla, tai sijainnilla poliitikka on hallituksen taidetta ja julkisten asioiden hoitoa. Käyttäytymisestä tulee poliitikkaa, koska se tapahtuu tietyssä paikassa. Prosessina käyttäytyminen on riippumatonta paikasta, mutta on laadultaan poliitikkalle ominaista diskurssia, kompromisseja ja vallan käyttöä. Areenana poliitikka on hallituksen taidetta ja julkisia toimia, kun taas prosessina se on kompromisseja, konsensusta, valtaa ja resurssien jakamista. (Heywood 2019, 2–3.)

Poliitikkaan liittyy paljon negatiivisia mielikuvia, ja tämä johtuu Heywoodin mukaan siitä, että poliitikka assosioidaan poliitikkojen toimiin. Poliitikot nähdään valtaa himoitsevina byrokraatteina, jotka ajavat omaa etuaan kansan palvelemisen ja ideologisen vakaumuksensa varjolla. Poliittinen valta voidaan siten nähdä korruptoivana, koska se mahdollistaa henkilökohtaisen edun tavoittelemisen muiden kustannuksella. (Heywood 2019, 4–5.)

Poliitikka on myös valtaa. Valta on toimintaa, jossa toimija A saa toimija B:n tekemään jotain, mitä B ei muuten tekisi. Valtaa voi käyttää poliitikkassa päätöksentekoon,

asialistan asettamiseen tai ajatusten hallintaan. Vallankäyttö päätöksenteossa on toimintaa, joka jollain tavalla vaikuttaa päätösten sisältöön. Asialistan asettamiseen vaikuttaminen vallalla on kyky estää tai edistää päätösten syntyä. Esimerkiksi yritykset voivat vaikuttaa asiakaskuntaa rajoittavaan lakiin kampanjoimalla ja lobbaamalla puolueita sekä poliitikkoja aatteensa puolelle. Ajatusten hallinta on kykyä hallita toista ihmistä tai ihmisryhmää muokkaamalla heidän ajatuksiaan, tarpeitaan ja halujaan psykologisesti, esimerkiksi mainosten avulla. (Heywood 2019, 9.)

3.2 Poliitiikan journalismi

Myös media voi käyttää valtaa ja toimia vallankäytön välineenä. Media kykenee määrittämään asialistaa, mutta mediajulkisuutta voi käyttää myös strategisesti hyväkseen. Oma agenda voidaan edistää median avulla julkisuutta lisäämällä. Siten media voi samaan aikaan olla vallankäyttäjä ja vallankäytön kohde. (Herkman 2011, 12.) Median valta ja rooli korostuu varsinkin politiikan journalismissa.

Ville Pernaa, Mari Niemi ja Ville Pitkänen argumentoivat teoksessaan *Politiikan journalismin tila Suomessa* (2009) politiikan journalismin olevan sanomalehden uutisissa, pääkirjoituksissa, kolumneissa ja ajankohtaisohjelmissa esiintyviä politiikkaa, poliittisia päättäjiä, yhteiskunnallisia valtioelimiä, näiden toiminnasta johtuvia poliittisia päätöksiä tai niiden valmistelua käsitteleviä journalistisia tuotoksia. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 12.) Määritelmä on tehty vuonna 2009, ja kirjoittajat itsekin toteavat, että nyt myös viihdeuutisissa ja sanomalehden sekä television lisäksi verkossa ilmestyvät politiikkaa käsittelevät jutut ovat politiikan journalismia.

Pernaa, Niemi ja Pitkänen erittelevätkin uuden ja vanhan politiikan journalismin, jossa vanhalla politiikan journalismilla tarkoitetaan pelkästään poliittisia prosesseja käsitteleviä juttuja. Uusi politiikan journalismi taas sisältää myös poliittisten toimijoiden henkilökohtaisen elämän, joihin liittyy skandaaleja, juoruja ja skuppeja. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 12.) Poliitiikan journalismissa erilaiset valtioelimet saavat

mediajulkisuutta enemmän kuin toiset. Perinteisesti pääministeri on saanut eniten näkyvyyttä, jopa enemmän kuin presidentti. Jutut ovat olleet sekä henkilökohtaisia että asiapitoisia. Toisaalta pääministeri on poliitikoista eniten päätöksenteon ytimessä. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 77.)

Politiikan journalismin kenttä muuttuu jatkuvasti. Poliitiikan toimittajien työnkuvaan ja juttujen sisältöihin ovat historiassa vaikuttaneet erityisesti suuret muutokset, kuten Neuvostoliiton hajoaminen, Suomen liittyminen Euroopan unioniin, talouden globalisoituminen, Internet ja totuuden jälkeinen aika. Poliitiikan journalismille on kuitenkin aina tarvetta, sillä demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa päättäjät valitaan vaaleilla, kansalaisille tulee tarjota riippumatonta tietoa ja mahdollisuus keskustella poliittisten ohjelmien hyvistä ja huonoista puolista. Media ylläpitää julkista foorumia, jossa erilaiset yhteiskunnan vaihtoehdot kilpailevat paremmuudesta. Se myös vaikuttaa siihen, kenen ääni julkisuudessa kuuluu ja millä käsitteillä yhteiskunnallisista ongelmista keskustellaan. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 80–81.)

Laajentunut julkisuus heijastuu politiikan journalismin sisältöihin. Sensaatiot ja poliitikkojen yksityiselämä sekä asioiden ja ideologioiden syrjäyttämät ihmisten imagot näkyvät entistä enemmän. Toimitusten kiireellä ja hektisyydellä on myös oma vaikutuksensa. Tapahtumien uutisarvo on kiinnostavuudessa, joka taas joskus johtaa ylilyönteihin. Toisaalta kiinnostavuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys eivät välttämättä ole toisiaan poissulkevia tekijöitä. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 82–83.)

Poliittiset toimijat pyrkivät joskus hallitsemaan julkisuuskenttää sopeuttamalla omaa toimintaansa median toimintalogiikkaan. He rakentavat imagoaan muokkaamalla esimerkiksi puhe- ja esiintymistapaansa, markkinoivat puolueitaan tuotteistamalla ja hallinovat tietoa pyrkimällä tuomaan julkiseen keskusteluun omasta näkökulmasta myönteisiä asioita ja estämällä kielteiset. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 100.)

Hatakka, Railo ja Ruohonen (2013) havaitsivat vuoden 2012 kuntavaaleja tutkiessaan, että politiikan journalismi vaikuttaa yhteiskuntaan monin tavoin. Tiedotusvälineiden avulla yleisöstä tulee joku: vallankäyttäjä tai vallankäytön kohde. Poliitiikan journalismin merkitys on korostunut, sillä poliittisten puolueiden ja kansalaisten välinen suora yhteys on puoluelehtien vähentymisen kautta heikentynyt. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 13.) Sosiaalinen media taas toisaalta on yhteyttä vahvistanut. Poliitiikan julkisuus on yhdenmukaistunut eri tiedotusvälineiden välillä vuosien saatossa journalismin kaupallistumisen myötä. Voiton tavoittelu on korostuminen ja vallanpitäjiin suhtaudutaan yhä kriittisemmin. Siten myös ihmisten mahdollisuus arvioida vallanpitäjien toimintaa kriittisesti on parantunut. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 13.)

Poliittisella journalismilla on valtaa politiikan kenttään. Poliittisen viestinnän tutkija Maxwell McCombsin mukaan politiikan journalismi voi harjoittaa eräänlaista agendan asettamista (McCombs 2020, 12). Mediajulkisuudella on siis keskeinen rooli siihen, mitä politiikan aiheita kansalaiset ja poliittiset päättäjät pitävät milloinkin tärkeinä ja huomionarvoisina. Tärkeiksi nostetut poliittiset aiheet vaikuttavat suoraan esimerkiksi kuluttajien äänestysvalintaan. Media voi siis osoittaa omalla esittämislänsään kansalaisten poliittisiin mielipiteisiin. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 48.)

Samalla politiikan journalismi voi vahvistaa puolueidentiteettejä. Issue ownership-teorian mukaan kullekin puolueelle on suotuisaa päästä ääneen sellaisissa asioissa, jotka vahvistavat puolueiden uskottavuutta (Petrocik, Benoit ja Hansen 2003, 601). Esimerkiksi Kansallinen Kokoomus identifioituu vahvasti talousasioihin, Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue sosiaali- ja terveysalan asioihin, Suomen Keskusta aluepoliittisiin kysymyksiin ja Perussuomalaiset maahanmuuttokysymyksiin ja Euroopan unionia käsitteleviin aiheisiin. Media voi vahvistaa näitä identiteettejä puolueiden ja aiheiden julkisuuden määrällä ja laadulla. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 84.)

Hatakan, Railon ja Ruohosen mukaan poliittisen journalismin kritiikki jakautuu eri tavoin. Valtakunnallista politiikkaa kritisoidaan kunnallisvaaleissa enemmän kuin paikallispolitiikkaa tai sen toimijoita. Paikallispolitiikassa journalismi on konsensuaalista, ja vastakkainasetteluja tai kritiikkiä vältetään. Valtakunnallista politiikkaa taas kritisoidaan herkemmin, ja media ottaa useammin kriittisen kansalaisen aseman osoittaakseen riippumattomuutensa vallanpitäjistä ja halun ajaa kansalaisten asemaa. Eräänlainen horse race -journalismi, johon liittyy puolueiden keskinäinen kilpaileminen, kannatusluvut, pinnallinen poliittinen näkökulma ja puolueen johtajien henkilökohtaiset teot, on paikallista politiikkaa käsittelevissä jutuissa harvinaisempaa kuin valtakunnallista politiikkaa käsittelevissä. Valtakunnalliseen politiikkaan liittyy toki hallituksen ja opposition välinen vastakkainasettelu, joka paikallisesta politiikasta puuttuu. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 138–139.)

Syitä poliittisen journalismin kritiikin epätasaiselle jakautumiselle Hatakka, Railo ja Ruohonen mainitsevat valtakunnallisen ja paikallisen politiikan päätöksenteon erilaisuuden. Paikallisessa politiikassa edellytetään pääsemistä yhteisymmärrykseen. Lisäksi eniten paikallispolitiikkaa käsittelevillä maakuntalehdillä on taloudellisia ja aatteellisia syitä palvella alueensa asukkaita tasapuolisesti. Taloudelliset ja poliittiset eliitit ovat lähellä toisiaan, jolloin toimittajien liikkumavara muodostuu kapeaksi kritiikin kannalta maakunnissa. (Hatakka, Railo ja Ruohonen 2013, 146–147.)

3.3 Poliitiikan journalismin yhteiskunnallinen merkitys

Klaus Sondermann ja Kauko Pietilä tutkivat teoksessaan Sanomalehden yhteiskunta empiirisesti, mikä tai millainen yhteiskunta viestinnässä asetetaan kompleksiin tavalla tai toisella osallisten kesken heidän sosiaalisessa tai keskinäisessä toiminnassaan. Heidän mukaansa joukkoviestinnän yhteiskuntatieteen tehtävä on tutkia joukkoviestintää osallisten keskinäisenä sosiaalisena toimintana, yhteiskunnallistumisena. Yhteiskunnallistuminen tarkoittaa sosiaalisen siteen syntymistä ihmisten välille heidän keskinäisessä vuorovaikutuksessaan. Joukkoviestintä on siis ihmisten välistä interaktiota. Joukkoviestinnän tekstit ja kuvat voi siis tulkita

tiedon, merkkien ja merkitysten lisäksi sosiaalisesti vuorovaikutukseksi. (Pietilä ja Sondermann 1994, 21–23.)

Uutisjournalismi on osallinen yhteiskunnan järjestämisessä. Se järjestää haarautuvia ja yhteiskunnallisia haastatteluryppäitä, jotka kulkevat jossain vaiheessa journalistisen prosessin lävitse. Uutisen esittämäinen on viestinnän vastaus ulkopuolelta tuleviin impulsseihin, ja kiinnittää yleisön tiettyyn aikatilaan. Yleisö taas on yhteisö, jonka tiedotusväline kokoaa yhteen. Joukkoviestinnän viestit ovat sosiaalista toimintaa, jotka tekevät viestintävälineestä ja yleisöstä sosiaalisen yhteisön. Joukkoviestintäväline taas on yhteisönsä tapa vastaanottaa yhteiskuntaa. (Pietilä ja Sondermann 1994, 51–53.)

Tiedotusvälineillä on tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä. Ne välittävät tasapuolista tietoa, järjestävät ja ylläpitävät informatiivista kansalaiskeskustelua sekä vahtivat vallanpitäjiä. Poliitiikanjournalismilla on keskeinen rooli tiedotusvälineiden yhteiskunnallisessa tehtävässä. Se toimii poliittisista intresseistä riippumattomana vallan vahtikoirana, harjoittaa yleistä kriittisyyttä valtaa pitäviä kohtaan ja kyseenalaistaa politiikan toimijoiden motiiveja. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 77.)

Median roolista vallan vahtikoirana ilmentävät lähihistorian mediatapahtumat, joissa poliitikkojen yksityiselämä on saanut samanlaista kohtelua, kuin viran nimissä tehdyt poliittiset toimet. Esimerkiksi Ilkka Kanervan tekstiviestikohu vuonna 2008 ja Matti Vanhasen suhteet 2000-luvun alussa kertovat, että merkittävää valtaa käyttävät joutuvat virka-ajan ulkopuolellakin vastaamaan medialle. (Herkman 2011, 10–12.)

Median valtaa yhteiskunnassa ei pidetä pelkästään positiivisena. Kaupallistumiskehityksen myötä journalismi on kohdannut voimakkaita paineita muutokseen, joka heikentää tiedotusvälineiden kulttuurista ja yhteiskunnallista tehtävää. Siten vähenee myös luottamus tiedotusvälineitä kohtaan. (Pernaa, Niemi ja Pitkänen 2009, 81.) Suomalaisista hieman yli valtaosa, 56 prosenttia, pitää uutismediaa luotettavana. Vielä kaksi vuotta sitten uutismediaan luotti 62 prosenttia (Statista 2020).

Politiikan toimittajat kokevat itsensä Jari Välvirrosen mukaan itsenäisiksi analytikoiksi, joilla on muita toimittajia enemmän välimatkaa kansalaisiin ja mainoksellisiin intresseihin. Tutkimuksen mukaan politiikan toimittajat kokevatkin vähemmän markkinoiden luomaa painetta kuin muut toimittajat (Välvirronen 2011, 58.) Politiikan toimittajat ovat myös lähteilleen muita toimittajia hellävaraisempia ja pidättyväisempiä käyttämään tietojen hankinnassa poikkeuksellisia toimintakeinoja. Tämä johtuu Välvirrosen mukaan todennäköisesti siitä, että politiikan toimittajien, varsinkin eduskunnasta raportoivien piiri on niin pieni, että poikkeuksellisten metodien käyttö on miltei mahdotonta. Toisaalta politiikan toimittajat käyttävät muita herkemmin yrityksen tai poliittisen hallinnon dokumentteja ilman lupaa. Tämä johtuu politiikan toimittajien korkeasta vallan vahtikoivuuden eetoksesta ja kasvavasta vastakkainasettelusta suomalaisessa politiikan journalismissa. (Välvirronen 2011, 61.) Vahtikoivan asema ei siis ole lieventynyt edes digitaalisen murroksen seurauksena, vaan poliittisen eliitin tekemisiä vaaditaan yhä journalistisen koodiston mukaisesti. Politiikan toimittajat ovat Suomessa etuoikeutetussa asemassa, joka johtaa pienempään ulkoiseen paineeseen kuin muilla toimittajilla. Toimittajilta tosin vaaditaan yhä läpinäkyvämpää, inklusiivisempää ja aktivoivampaa politiikan journalismia. (Välvirronen 2011, 62.)

4 AINEISTO

Käytän aineistonani vuoden 2019 sanomalehti *Karjalaisen* kolumneja, pääkirjoituksia ja uutisia, jotka käsittelevät valtakunnallista tai paikallista politiikkaa. Aineistoon on valittu satunnaisesti vuodelta 2019 kahdeksan kolumnia, pääkirjoitusta ja uutista. Satunnaisuuteen pyrin valitsemalla jokaiselta vuoden kuukaudelta kaksi politiikkaa käsittelevää juttua. Hajauttamalla aineistoni useammalle kuukaudelle vältin aineiston väritymisen poliittisilla tapahtumilla, ja valitsemalla vuoden 2019 vältin COVID-19 pandemian vaikutuksen aineistoon.

Karjalainen on pohjoiskarjalainen maakuntalehti, joka tavoittaa verkossa 311 000 ihmistä kuukaudessa. (Karjalainen 2020) Painetun lehden keskimääräistä numeroa lukee 72 000 ihmistä päivittäin. Siten se on kymmenenneksi luetuin printtimuotoinen sanomalehti. (Media Audit Finland 2020.) *Karjalaisen* omistaa PunaMusta Media Oyj.

Jaoin aineistoni valtakunnallista ja paikallista politiikkaa koskeviksi jutuiksi, sillä siten kykenin samalla vertailemaan, miten *Karjalaisen* politiikan esittäminen jakautuu valtakunnallisesti ja paikallisesti. Hypoteesi on, että paikallista politiikkaa käsitellään neutraalimmin tai myönteisemmin kuin valtakunnallista. Valitsin 2019 vuoden 24:stä lehdestä satunnaisesti neljä paikallispolitiikkaa koskevaa kolumnia, uutista ja pääkirjoitusta ja neljä valtakunnallista politiikkaa koskevaa kolumnia, uutista ja pääkirjoitusta. Keräsin aineiston *Karjalaisen* omasta Kaiku -arkistosta.

Valitsin aineistoon kolumnit, pääkirjoitukset ja uutiset, sillä ne ovat *Karjalaisessa* toistuvia tekstilajeja politiikan käsittelyssä. Halusin myös tasapainottaa aineistoa uutisten oletetulla neutraalisuudella ja kolumnien sekä pääkirjoitusten mielipiteellisyydellä. Määrittelin valtakunnallisen politiikan journalismin sellaiseksi journalismiksi, jossa käsitellään valtakunnallista valtaa käyttäviä poliittisia toimijoita, kuten hallitusta, eduskuntaa, presidenttiä, pääministeriä tai puolueita. Lisäksi valtakunnallista politiikan journalismia ovat poliittisten toimijoiden tekemät poliittiset

päätökset, kuten lakimuutokset, istuntojen pitämiset ja esitykset. Paikallista politiikkaa käsittelevän journalismin taas määrittelin Pohjois-Karjalan maakunnan poliittisia päättäjiä, kuten kunnanhallitukset ja kaupunginhallitukset, koskeviksi journalismin tuotteiksi. Lisäksi lasken mukaan myös valtuustojen tekemät poliittiset toimet.

Taulukko 1. Juttujen tekstilajit, otsikot ja alueet

Päivämäärä	Tekstilaji	Otsikko	Alue
1.1.2019	Kolumni	"Oispas oksan ottajaa, konsa on kuusen kaatajaa"	Valtakunnallinen
15.1.2019	Uutinen	"Lakimuutos ei ole iso uhka keskussairaalalle"	Valtakunnallinen
1.2.2019	Kolumni	"Kuka määrää kaapin paikan Joensuussa?"	Paikallinen
5.2.2019	Pääkirjoitus	"Uusia menoleikkauksia ja verojen korotuksia"	Valtakunnallinen
5.3.2019	Uutinen	"Kunnanhallituskin hyväksyi Lujatalon tarjouksen"	Paikallinen
28.3.2019	Pääkirjoitus	"Hyvä idea innostamaan kuntalaisvaikuttamista"	Paikallinen
2.4.2019	Kolumni	"Moni kansanedustaja vaihtuu pian toiseen Savo-Karjalassa"	Paikallinen
16.4.2019	Kolumni	"Vaaleissa oli yksi ylivoimainen ilmiö: Jussi Halla-aho"	Valtakunnallinen
7.5.2019	Pääkirjoitus	"Metsänhakuilla tehdään nyt hallituspolitiikkaa"	Valtakunnallinen
21.5.2019	Kolumni	"Tiukkaa tekee ja koville ottaa neuvotteluissa"	Valtakunnallinen
4.6.2019	Pääkirjoitus	"Hallitusohjelma on selvä käännös vasempaan päin"	Valtakunnallinen

18.6.2019	Uutinen	"Valtimon valtuusto äänesti tarkastuslautakunnan esityksestä"	Paikallinen
9.7.2019	Uutinen	"Eläkkeiden korotuksista kuullaan pian"	Valtakunnallinen
16.7.2019	Uutinen	"Perussuomalaiset selvittää kohuleirin tapahtumia"	Valtakunnallinen
13.8.2019	Kolumni	"Kaikkosesta ja Kulmunista pitäisi pian alkaa löytyä rosoja"	Valtakunnallinen
20.8.2019	Uutinen	"Essayah valmis jatkamaan johdossa"	Valtakunnallinen
10.9.2019	Pääkirjoitus	"Tiukka ote tarpeen budjetin tekemisessä"	Valtakunnallinen
18.9.2019	Pääkirjoitus	"Uhkana velankorotuksia ja investointien jarrua"	Paikallinen
9.10.2019	Pääkirjoitus	"Taitoa ja harkintaa koulujen suunnitteluun"	Paikallinen
22.10.2019	Uutinen	Polvijärven yhtenäiskoulu etenee	Paikallinen
2.11.2019	Kolumni	Hallinto on vain tukitoiminto, elinvoima ihmisissä	Paikallinen
16.11.2019	Kolumni	Joensuulla olisi nyt todella hyvä paikka ottaa pisteet kotiin	Paikallinen
17.12.2019	Uutinen	Valtimon kunnanvaltuusto istui maanantaina viimeisen kokouksensa	Paikallinen

30.12.2019	Pääkirjoitus	Pormestarimallia kannattaa harkita Pohjois-Karjalassakin	Paikallinen
------------	--------------	--	-------------

5 TUTKIMUSMETODI

Tässä osiossa esittelen käyttämäni tutkimusmetodin ja siihen liittyvät käsitteet. Tarkastelen aineistoa Erwin Goffmanin kehysten ja kehysanalyysin kautta. Esittelen myös, miten kehysanalyysiä on käytetty mediatutkimuksessa.

5.1 Kehys

Kehys tarkoittaa sosiologi Erwin Goffmanin mukaan tulkintaa tietystä tilanteesta. Ihminen siis määrittelee tilanteen, johon astuu. Kun ihminen tunnistaa jonkin tilanteen, hän muodostaa sille yhden tai useamman tulkinnan ja tavan toimia. Tulkintoja voi olla useita, mutta ensisijaisiksi tulkinnoiksi muodostuvat ne, jotka ihminen kokee merkityksellisiksi. Jokainen ensisijainen kehys sallii käyttäjänsä paikallistaa, havaita, tunnistaa ja luokitella loputtoman määrän konkreettisia tapahtumia ja esiintymiä. (Goffman ja Berger 1986, 21.)

Lajittelemme tapahtumia kehyksiin, ja kehysten avulla pyrimme identifioimaan tilanteita. Kysymme siis tilanteelta kysymyksen ”mitä tässä tapahtuu?”. Mikroanalyttiset vihjeet kertovat kysymykseen ihmiselle hänen mielestään parhaan vastauksen, ensisijaisen kehysten. Kehysten määrittelyssä voi olla toki väärässäkin, ja ihmiset voivat määritellä saman tilanteen erilaisiin kehyksiin. Primäärinen kehys siten kuvaa kunkin ihmisryhmän kulttuuria. Tulkinnat assosioivat uskomusjärjestelmien kanssa ja osoittavat eri kehysten suhteita toisiinsa. (Goffman ja Berger 1986, 24–28.)

Haemme siis tilanteista mikrovihjeitä ja merkkejä, joiden perusteella luomme tulkintakehysten. Voimme esimerkiksi kadulla makaavan ihmisen nähdessämme tulkita mikrovihjeiden ja merkkien perusteella, onko kyseessä sairaskohtaus vai päihteiden käytöstä johtuva voipuminen. Ihmiset siten tuottavat erilaisia versioita todellisuudesta. Yhden ihmisen luoma tulkinta ei siis ole väistämättä sama kuin toisella. Todellisuutta koskeva kuva ei siten ole objektiivinen, vaan subjektiivinen tulkinta tapahtumasta. (Rönkä 2011, 24.)

Kehykset eivät ole kiinteitä, vaan ne voivat vaihtua. Joskus tilanteet voivat sisältää erilaisia samanaikaisia kehyksiä, ja ne voivat vaihtua tilanteen muuttuessa tai uuden tiedon ilmetessä. Goffmanin kehysanalyysi on siirtynyt sosiologiasta psykologiaan, mediatutkimukseen, politiikan tutkimukseen, kielitieteeseen ja viestintätieteisiin. Journalismin tutkimuksessa kehyksen käsitettä käytetään journalistisen maailman hahmottamisessa, tekstien tuottamisessa ja vastaanoton analyysissä. Viestinnässä valitaan joko tietoisesti tai tiedostamatta viestille kehys, ja siten viesti saadaan halutunlaiselta. Kehys on viestintätieteissä siis eräänlainen näkökulman muoto. Yhteiskunnallisessa viestinnässä käydään kamppailua siitä, kenen kehys on hallitseva ja kenen määritelmää noudatetaan. (Rönkä 2011, 24–25.)

5.2 Kehysanalyysi

Kehystetty tilanne on empiirinen havainto ja analyyttinen työkalu. Sen peruselementtejä ovat peruskehysten eristäminen, kehyksen sisällön analysointi ja niiden ymmärtäminen (Persson 2019, 69). Kehysanalyysissä tarkastellaan aineiston mikrovihjeitä ja merkkejä, joiden perusteella aineistoyksikkö asetetaan johonkin kehykseen. Kehysten jakaumasta voidaan päätellä esimerkiksi Anu-Liisa Röngän tutkimuksessa ”Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi”, että suomalaisessa mediassa matkapuhelinten säteilyn terveysvaikutuksista kertovissa jutuissa hallinnan kehys oli vuosina 2000-2007 hallitsevin (Rönkä 2011, 39). Lisäksi analyysiä voi laajentaa tarkastelemaan jakaumaa erilaisten juttutyyppeiden välillä.

Kehysanalyysiä on kritisoitu Goffmanin omaksi näkemykseksi omasta toiminnastaan ja siitä, miten kehyksiä analysoidaan. Amerikkalais sosiologi Mustafa Emirbayerin mukaan Goffmanin käsitys kehysanalyysistä on epistemologinen lausunto siitä, kuinka tutkia yksilöä tietyssä tilanteessa (1997, 296). Italialainen sosiologi Pierpaolo Donati tarjoaa Goffmanin kehysanalyysille kilpailevaa tai rinnakkaista tapaa tulkita sosiaalisia

tilanteita. Donati ehdottaa, että tilanteita tulkittaisiin tarkastelemalla yksilöiden suhteita toisiinsa ja heidän ympäristöönsä. (Donati 2013, 150).

5.3 Kehys ja kehysanalyysi mediatutkimuksessa

Mediatutkimuksessa kehystä ja kehysanalyysiä on käytetty eri tavoin. Goffmanin sosiologinen kehysten käsite ei ehkä mediatutkimukseen sovi suoraan siirrettynä, mutta kehystä on sovitettu median kenttään näkökulman avulla. Amerikkalaisaksalaisen yhteiskuntatieteilijän Dietram Scheufelen mukaan poliittisen viestinnän maailmassa kehystäminen on sosiaalisen konstruktivismiin perustana. Media aktiivisesti asettaa kehymiä, jotta katsojat tai lukijat voivat tulkita ja keskustella julkisista tapahtumista. Yksilön informaatioprosessiin ja tulkintoihin vaikuttavat olemassa olevat merkitysrakenteet ja skeemat. Yleisön uutisprosessoinnissa on kolme tunnistettavaa ulottuvuutta ja yleisöprofiilia. Aktiivisen prosessoijan tulkinta perustuu olettamukselle, että median viestintä on väritynyttä ja epätäydellistä johtuen viestijän intresseistä. Reflektiivinen integroija reflektoi mediasta keräämänsä tietoa ja oppeja muiden mediankuluttajien kanssa saadakseen todenmukaisen kuvan todellisuudesta. Valitsevat skannerit etsivät mediasta sellaista tietoa, joka on relevanttia heille itselleen. He jättävät huomioimatta epärelevantin ja epäkiinnostavat tiedon ja keskittyvät siihen, mikä heidän omasta näkökulmastaan on tärkeää ja kiinnostavaa. Yhteen summattuna yleisö luottaa sellaiseen todellisuuden versioon, joka rakentuu henkilökohtaiseen kokemuksen, vertaisten vuorovaikutuksen ja tulkinnallisen valinnan varaan. (Scheufele 1999, 105.)

Mediatutkimuksessa kehykset palvelevat sekä yleisöä että tutkijoita työkaluina poliittisen diskurssin tulkitsemiseen ja sisäisinä mielen rakenteina. Kehykset ovat siis silta suuremman sosiaalisen sekä kulttuurisen maailman ja jokapäiväisen sosiaalisen vuorovaikutuksen välillä. Mediakehys on keskeinen, organisoiva ajatus, joka tarjoaa merkityksen avautuville tapahtumien säikeille. Ne auttavat avaamaan, mistä tilanteissa on ensisijaisesti kysymys ja niitä tarvitaan ymmärtämään ja liittämään yhteen merkityksettömiä ja tunnistamattomia tapahtumien palasia yhteen, jolloin yleisö saa kokonaiskäsityksen tapahtumasta. Amerikkalais sosiologi Gaye Tuchmanin (1978, 193)

mukaan kehys organisoii jokapäiväistä todellisuutta, jonka osa uutiskehys on. Mediakehys toimii tulkintatyökalun lisäksi journalisteilla rutiininä tunnistaa sekä luokitella nopeasti informaatiota ja niputtaa haluttu viesti uutiseksi yleisölle. (Scheufele 1999, 106.)

Mediatutkijan Robert Entmanin (1993, 53) mukaan kehystäminen on näkökulmien valintaa havaitusta todellisuudesta ja niiden tekemistä huomionarvoisiksi viestittävässä tekstissä. Huomionarvoisen näkökulman on tarkoitus edistää ongelmanratkaisua, kausaalista tulkintaa ja moraalista arviointia. Siten kehystäminen ja tapahtumien esittäminen mediassa voi systemaattisesti vaikuttaa vastaanottajan ymmärrykseen tapahtumista. (Scheufele 1999, 107.)

Anu-Liisa Rönkä käytti kehysanalyysiä tulkitukseen, miten matkapuhelinsäteilyn terveysriskeistä puhutaan mediassa. Hän tarkasteli tutkimusaineistostaan matkapuhelinsäteilyn terveysvaikutuksista kertovia juttuja, ja loi aineistoa lajitellakseen kehykset riski, hallinta ja mitätöinti. Kullekin kehykselle hän antoi tunnusomaiset avainsanat ja asetti terveysvaikutuksista kertovat jutut omiin kehyksiinsä. Hän siis kysyi lehtijutulta, mistä siinä on kyse (Rönkä 2011, 27–31).

5.4 Tutkimuksen metodologia

Aineistoni käsittelyyn käytän Erwin Goffmanin kehyksen ja kehysanalyysin käsitettä. Kehyksiksi valitsin kriittisen, neutraalin ja myötäilevän. Näiden kehysten avulla pystyn tarkastelemaan, miten *Karjalainen* politiikkaa esittää. Lajittelen jutut mikrovihjeiden, kuten kirjoituksen aiheen, sävyn ja sanavalintojen avulla kehyksiin. Teen jutuista tilastollisen taulukon, jossa tarkastelen esittämisen tapaa vertailemalla kolumneja, pääkirjoituksia ja uutisia keskenään. Samoin tarkastelen paikallispolitiikan ja valtakunnallisen politiikan esittämisen tapaa keskenään. Kehykset valitsin Hatakan, Railon ja Ruohosen (2013, 138–139) esittämän tutkimustuloksen mukaan. Tutkimustulos esittää, että maakuntalehdet esittävät paikallista politiikkaa

myönteisemmin kuin valtakunnallista, sillä paikallisen ja valtakunnallisen politiikan päätöksenteko on erilaista.

Kriittiseen kehykseen liittyvät mikrovihjeet kertovat kolumnin, pääkirjoituksen tai uutisen suhtautuvan kriittisesti tai arvostelevasti poliittisiin päättäjiin tai heidän tekemiin poliittisiin toimiin. Mikrovihjeet voivat olla esimerkiksi tekstissä käytettyjä sanavalintoja, asiasisältöjä, merkityksiä tai sävyjä. Myötäilevässä kehyksessä mikrovihjeiden avulla saa sellaisen primäärisen käsityksen, että sanomalehti on päättäjien kanssa samaa mieltä, kannustaa heitä tai tehdyt poliittiset toimet ovat lehden mielestä positiivinen asia. Neutraalissa kehyksessä taas uutiset, kolumnit ja pääkirjoitukset eivät anna mikrovihjeitä kriittisestä tai myötäilevästä suhtautumisesta. Neutraalissa kehyksessä teksti lähinnä tiedottaa poliittisten toimijoiden tekemistä päätöksistä tai muista toimista.

6 ANALYYSI

Tässä osiossa esittelen aineiston juttujen jaon kehyksiin. Perustelen tekstissä, miksi uutinen, kolumni tai pääkirjoitus saa primääriseksi kehykseen kriittisen, neutraalin tai myötäilevän. Lisäksi perustelen jutun kuulumisen valtakunnalliseen tai paikalliseen politiikkaan ja politiikan journalismiin.

Osa jutuista sisältää useamman kuin yhden kehyksen elementtejä, mutta niissä tapauksissa noudatan kehysanalyysin periaatetta valitsemalla sen kehyksen, joka tuottaa primäärisen tilannekuvan. Primäärinen tilannekuva ylittää sekundäärisen esimerkiksi mikrovihjeiden määrällä tai intensiteetillä.

Osa teksteistä saattaa myös käsitellä samanaikaisesti valtakunnallista ja paikallista politiikkaa, esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa pohjoiskarjalainen poliitikko hakee eduskuntaan tai valtakunnallista poliittista valtaa käyttävä ministeri päättää Pohjois-Karjalaa koskevista asioista. Niissä tapauksissa rajasin paikallispoliittisen toiminnan niin, että paikallinen poliittinen toimija tekee Pohjois-Karjalaa koskevia poliittisia toimia. Valtakunnallinen poliittinen toimija taas käyttää koko maata koskevaa poliittista valtaa.

6.1 Kriittinen kehys

Karjalaisen jutut, jotka mikrovihjeiden avulla kiinnittyivät kriittiseen kehykseen, kritisoivat joko poliittista toimijaa, kuten hallitusta ja poliitikkoa, tai poliittista päätöstä, kuten rakennushankkeiden kartoitustyötä. Kriittisen kehyksen mikrovihjeitä olivat aineistossa sävy ja sanavalinnat, jotka moittivat, arvostelevat tai pilkkaavat poliittista toimijaa tai toimea. Kriittiseen kehykseen asettui yhteensä neljä juttua.

Valtakunnallista ja paikallista politiikkaa käsittelevissä jutuissa kritisoitavina toimijoina olivat oppositio, hallitus ja yksittäiset poliitikot. Kaikki valtakunnallista politiikkaa kritisoivat jutut olivat kolumneja, mielipiteellisiä ja kärjistettyjä tekstejä.

Pekka Puustisen 1.1.2019 julkaistu kolumni ”Oispas oksan ottajaa, konsa on kuusen kaatajaa” kertoo kriittisesti kolumnissaan poliitikkojen ja kansalaisten poliittisesta muistista. Hän argumentoi, että jokaisen hallituksen kaudelta muistetaan lähinnä leikkaukset, mutta ansioita tuskin ollenkaan. Kolumni koskee valtakunnallista politiikkaa, sillä siinä puhutaan hallituksesta, oppositiosta, pääministereistä ja puolueista. Kriittinen vaikutelma tulee argumentoinnin terävästä sävystä, ja sanavalinnoista: ”ottaisi oppositio nyt oksansa eikä parkuisi” ja ”näyttää olevan myös niin, että poliitikkojen ja kansalaisten poliittinen muisti riittää takautuvasti edellisiin eduskuntavaaleihin asti”.

Samankaltaisesti Jouko Kempaksen 21.5.2019 julkaistu kolumni ”Tiukkaa tekee ja koville ottaa” ja Pasi Koivumaan kolumni ”Kaikkosesta ja Kulmunista pitäisi pian alkaa löytyä rosoja” 13.8.2019 sisälsivät kritisoivia sanamuotoja, kuten

”Kumpikin latelee ympäripyöreysä uudesta alusta ja kovasta työstä, mutta konkretia puuttuu – ja etenkin sellainen konkretia, jonka perusteella kandidaattien välille löytäisi selkeitä linjaeroja.”

Paikallista politiikkaa kritisoi vain yksi *Karjalaisen* juttu. Hannu Kauhasen 16.11.2019 julkaistu kolumni ”Joensuulla olisi nyt todella hyvä paikka ottaa pisteet kotiin” kertoo kaupungin maankäytöstä ja Suomen luonnonsuojeluliiton kannanotosta kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen ja sen säilyttämiseen. Kaupunginvaltuustossa on jätetty aloite kaupungin oman monimuotoisuusohjelman laatimisesta. Kolumni on paikallispolitiikkaa käsittelevä, sillä kaupungin maankäyttö kuuluu kaupunginvaltuustolle, jonka sisällä on jätetty aloite monimuotoisuusohjelmasta. Kolumni on politiikan journalismia, sillä se käsittelee Joensuun kaupunginvaltuustoa poliittisena toimijana ja sen sisällä tapahtuneita poliittisia toimia. Kolumnin kehys on kriittinen, sillä kaupungin kaavoittamista rakentamisen ehdoilla pidetään maankäyttö- ja rakennuslain maankäytölle asettamia tavoitteita. Kriittisyyttä voi havaita esimerkiksi virkkeistä:

”Pääkaupunkiseudulla on kannustettu hallittuun hoitamattomuuteen jo 1980-luvulta saakka. Miksi sitä ei ryhdyttäisi ajamaan myös täällä?”

Kriittiseen kehykseen asettuvissa jutuissa kritisoitiin poliitikkoja ja päätöksiä. Eniten kuitenkin kritiikkiä osoitettiin poliittisiin päättäjiin, kuten Joensuun kaupunginvaltuustoon, Kulmuniin ja Kaikkoseen sekä oppositioon. Toisaalta päätöksiin viittaavissa jutuissa *Karjalainen* kritisoi myös poliittista päättäjä.

6.2 Neutraali kehys

Neutraalissa kehyksessä juttujen mikrovihjeet antoivat teksteistä tiedottavan ja mielipiteettömän kuvan. Neutraalit tekstit eivät kritisoineet tai myötäilleet tehtyä päätöstä tai poliitikkoa, vaan ne keskittyivät kertomaan lukijalle, mistä jutussa on kyse. Neutraaliin kehykseen asettui yhteensä 15 juttua.

Paikallispolitiikkaa käsittelevissä jutuissa aiheena olivat Pohjois-Karjalassa toimivat ja päättävät poliittiset toimijat tai heidän päätöksensä. Juttujen toimijoina olivat Joensuun, Valtimon, Tohmajärven ja Polvijärven kunnanvaltuutettuja. Havaitsin analyysissäni neutraaleille jutuille yhteisiä ominaisuuksia, kuten tiedottavaa sävyä, myötäilevän ja kritisoivan kehyksen poissaoloa ja mielipiteetöntä suhtautumista politiikkaan. Neutraalin kehyksen jutuista valtaosa oli uutisia, mutta joukossa oli myös kolumneja ja pääkirjoituksia, jotka ovat tekstilajiltaan uutista mielipiteellisempiä.

Jaana Kainulaisen 1.2.2019 julkaistu kolumni ”Kuka määrää kaapin paikan Joensuussa?” kertoo uuden torin, toriparkin ja Pohjois-Karjalan Osuuskaupan suunnitteleman kauppahallin tilasta. Kainulainen kertoo PKO:n rakentaneen torille valmiiksi perustukset kauppahallille siltä varalta, että Joensuun kaupunginvaltuusto antaa rakennusluvan. Kolumni käsittelee paikallista politiikkaa, sillä Joensuun torille rakentaminen kuuluu paikallispoliittisen toimijan, Joensuun kaupunginvaltuuston päätäntävaltaan. Kolumni on politiikan journalismia siksi, että se käsittelee kaupunginvaltuustoa poliittisena

toimijana ja sen tekemiä päätöksiä. Kolumni käsittelee poliittista toimijaa, kaupunginvaltuustoa neutraalisti, sillä se lähinnä tiedottaa valtuuston päättävän ja tiedottavan toriin liittyvistä asioista lakisääteisesti.

Karjalaisen muista paikallispolitiikkaa käsittelevistä neutraalin kehyksen jutuista havaitsin samankaltaisia elementtejä. Tiedottava sävy toistui esimerkiksi Jaakko Pikkaraisen 1.6.2019 julkaistussa uutisessa ”Valtimon valtuusto äänesti tarkastuslautakunnan esityksestä”, Sirpa Suomalaisen 5.3.2019 uutisessa ”Kunnanhallituskin hyväksyi Lujatalon tarjouksen” ja *Karjalaisen* 18.9.2019 pääkirjoituksessa ”Uhkana velankorotuksia ja investointien jarrua”.

Valtakunnallista politiikkaa käsittelevät neutraalin kehyksen jutut olivat samankaltaisia kuin paikallista politiikkaa käsittelevät. Ne lähinnä tiedottivat, mitä poliittinen toimija on tehnyt tai mitä poliittinen päätös pitää sisällään. Myös valtakunnallista politiikkaa käsittelevissä jutuissa oli uutisten lisäksi kolumneja ja pääkirjoituksia, jotka asettuivat neutraaliin kehykseen.

Karjalaisen 5.2.2019 pääkirjoituksessa ”Uusia menoleikkauksia ja verojen korotuksia” kerrotaan valtiovarainministeriön julkistaneen edellisenä päivänä raportin tulevien vuosien talousnäkymistä. Kirjoituksessa mainitaan, mitä edellytyksiä raportti hallitukselta ja puolueilta vaatii. Kirjoituksen voi tulkita neutraaliksi, sillä teksti ei kritisoi tai myötäile puolueita, hallitusta tai muita poliittisia toimijoita. Valtakunnallinen se on siksi, että tekstissä puhutaan valtakunnallista valtaa käyttävistä toimijoista, kuten valtiovarainministeriöstä, hallituksesta ja puolueista.

Muut valtakunnallista politiikkaa käsittelevät jutut, kuten Pasi Koivumaan 2.4.2019 julkaistu kolumni ”Moni kansanedustaja vaihtuu pian toiseen Savo-Karjalassa”, Heta Hassisen 9.7.2019 uutinen ”Eläkkeiden korotuksista kuullaan pian” ja *Karjalaisen* 10.9.2019 julkaisema pääkirjoitus ”Tiukka ote tarpeen” toistivat samanlaista

tiedottavaa, neutraalia sävyä. Ne tiedottivat hallituksen ja kansanedustajien toimista neutraalisti.

Paikallispoliittisiin uutisiin verrattuna paikallista politiikkaa esitettiin neutraalimmin kuin valtakunnallista. Neutraaliin kehukseen siis asettui enemmän paikallispoliittisia juttuja kuin valtakunnallisia. Lisäksi neutraaliin kehukseen asettui juttutyypeistä eniten uutisia.

Osassa jutuista ilmeni viitteitä neutraalien mikrovihjeiden lisäksi myötäilevästä ja kriittisestä kehuksesta. Esimerkiksi valtakunnallista politiikkaa käsittelevässä pääkirjoitus ”Tiukka ote tarpeen” sisältää varoittavia sävyjä esimerkiksi kohdassa:

”...täytyy ennakoida ja panostaa työllisyystoimiin suunniteltuakin enemmän. Menolisäysten toimeenpanoa on ehkä syytä aikatauluttaa uudelleen”.

Samoin paikallispoliittinen kolumni ”Uhkana velankorotuksia ja investointien jarrua” sisältää kuntien rahapolitiikkaa kritisoivia piirteitä:

”Suurin syy kuntien tämänhetkisiin talousvaikeuksiin on, että kunnat yliarvioivat kuluvan vuoden verotulokehityksen ja mitoittivat menobudjettinsa sen mukaan.”

Kriittisistä piirteistä huolimatta jutut asettuivat neutraaliin kehukseen, sillä mikrovihjeiden, kuten sanavalintojen ja yleisen sävyn määrä ja intensiteetti asettivat primääriseksi kehukseksi neutraalin.

Neutraaliin kehukseen asettuvat jutut tiedottivat poliittisten päättäjien tekemistä päätöksistä. Jutut eivät ottaneet kantaa poliittisen toiminnan oikeellisuuteen tai vääryyteen, vaan ne lähinnä jakoivat lukijoilleen tietoa. Suurin osa aineiston jutuista asettui neutraaliin kehukseen.

6.3 Myötäilevä kehys

Myötäilevässä kehyksessä mikrovihjeistä sai sellaisen primäärisen tilannekuvan, että juttu ja jutun kirjoittaja olivat samaa mieltä poliittisen toimijan kanssa. Ne kannustivat toimijaa samansuuntaiseen toimintaan tai pitivät tehtyä päätöstä hyvänä asiana. Esimerkiksi kannustavat sanavalinnat, kuten ”ennakkoluuloton” ja ”ainutlaatuinen” olivat myötäilevän kehyksen mikrovihjeitä. Myötäilevään kehykseen asettui yhteensä viisi juttua.

Paikallista politiikkaa käsiteltiin aineiston perusteella jopa vähemmän myönteisesti kuin valtakunnallista. Paikallista politiikkaa käsitteli myönteisesti kaksi juttua, kun valtakunnallista puolestaan kolme. Paikallispoliittiset jutut myötäilivät poliittisten toimijoiden päätöksiä. Molemmat kertoivat pienten kuntien käyttämästä rahasta kuntalaisten hyväksi.

Karjalaisessa 28.3.2019 julkaistu pääkirjoitus ”Hyvä idea innostamaan kuntalaisvaikuttamista” kertoo Tohmajärven kunnanhallituksen aikomuksesta varata jokaiselle 27 kunnanvaltuutetulle vuoden 2020 budjettiin 10 000 euroa kehittämisrahaa. Pääkirjoitus on paikallista politiikkaa käsittelevä, sillä Tohmajärvi on pohjoiskarjalainen kunta. Poliitiikan journalismia se on siksi, että pääkirjoituksessa puhutaan poliittisesta toimijasta, joka tekee poliittisia ratkaisuja. Pääkirjoitus on myötäilevä, sillä sen sävy antaa kuvan positiivisesta suhtautumisesta pienen kunnan kehittämiseen. Myötäilevän kehyksen mikrovihjeitä ovat esimerkiksi virkkeet: ”Ennakkoluulottomalla ja ainutlaatuisella avauksella on monta myönteistä ulottuvuutta” ja ”Näin saadaan selville uusien ideoiden toteutuksen todellinen tarve perusteellisemmin kuin perinteisessä virkamiesvalmistelussa.”

Toinen paikallispoliittinen juttu, *Karjalaisessa* 9.10.2019 julkaistu pääkirjoitus ”Taitoa ja harkintaa koulujen suunnitteluun” kertoo Kontiolahden ja Liperin siirtymisestä hajautettuun kahden koulukeskuksen malliin. Kuten Tohmajärven kunnanvaltuutettujen kehittämisrahasta kertovassa pääkirjoituksessa, hajautettua koulukeskusteen mallia pidetään hyvänä päätöksenä esimerkiksi sanamuodoin: ”Siinä mielessä investointi

sattuu pahaan saumaan, mutta toisaalta se pakko on tehdä juuri nyt koululaisten ja opetushenkilöstön parasta ajatellen” ja ”Silti kouluratkaisu on suuri tulevaisuusinvestointi”.

Valtakunnallista politiikkaa käsittelevät jutut olivat samankaltaisia kuin paikallallista politiikkaa käsittelevät, mutta ne keskittyivät vain valtakunnallisia päätöksiä käsitteleviin asioihin. Toisin kuin paikallispoliittisissa jutuissa, valtakunnallisissa myötäilevissä jutuissa myötäiltiin myös ihmisiä.

Pasi Koivumaan 16.4.2019 julkaistu kolumni ”Vaaleissa oli yksi ylivoimainen ilmiö: Jussi Halla-aho” kertoo Jussi Halla-ahon onnistumisesta, esiintymisestä ja persoonasta Suomen eduskuntavaaleissa. Koivumaa kertoo Halla-ahon ylittäneen muut puoluejohtajat vaalikamppailussa ja vertaa tätä Soiniin, joka ei Koivumaan mukaan kyennyt samaan kuin Halla-aho. Koivumaa käytännössä esittää, miksi Halla-aho tuli valituksi eduskuntaan 2019. Kolumni käsittelee valtakunnallista politiikkaa, sillä Koivumaa puhuu Halla-ahosta perussuomalaisten puheenjohtajana ja kansanedustajana. Poliitikan journalismia kolumni on siksi, että se käsittelee puoluepolitiikkaa ja vasta käytyjä eduskuntavaaleja. Kolumni on myötäilevä, sillä se puhuu myönteisesti Halla-ahon politiikkaan liittyvistä piirteistä. Koivumaa puhuu myös Halla-ahon harjoittamasta populismista, mutta ei kriittiseen sävyyn ja toteaa: ”Ja todennäköisesti ilman Halla-ahoakin tälle ilmiölle olisi lopulta löytynyt joku toinen soihdunkantaja.”

Lisäksi Pekka Puustisen 15.1.2019 julkaistussa uutisessa ”Lakimuutos ei ole iso uhka keskussairaalalle” ja *Karjalaisen* 4.6.2019 pääkirjoituksessa ”Hallitusohjelma on selvä käänös vasempaan päin” käytetään sanavalintoja:

”Hallitusohjelma jakaa rahaa lukuisiin hyviin tarkoituksiin. Se luottaa julkisiin palveluihin ja vahvistaa niitä muun muassa palauttamalla subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja laajentamalla oppivelvollisuutta toiselle asteelle.”

ja

”Muiden muassa postin ja sanomalehtien jakelun turvaaminen on yksi sellainen, jolle jälleen kerran luvataan selvittää kokonaisvaltaisesti vaihtoehtoja”.

Myötäilevässä kehyksessä poliittisten toimijoiden kanssa oltiin samaa mieltää, tai heidän päätöksiään pidettiin *Karjalaisessa* hyvinä ratkaisuinä. Myönteisinä piirteinä katsottiin edistysellisyttä ja tulevaisuusorientoituneisuutta. Lisäksi päätökset, joilla edistettiin esimerkiksi koululaisten arkea, olivat *Karjalaisen* mielestä myönteisiä.

6.4 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Kahdestakymmenestäneljästä jutusta kriittiseen kehykseen asettui neljä, neutraalissa 15 ja myötäilevässä viisi juttua. (ks. taulukko 3.) Enemmistö jutuista siis oli paikallista tai valtakunnallista politiikkaa neutraalisti käsitteleviä. Myötäileviä juttuja oli yksi enemmän kuin kriittisiä. Prosentuaalisesti 62,5 prosenttia jutuista oli neutraaleja, 16,7% kriittisiä ja 20,8% myötäileviä.

Juttutyypeistä eniten kriittisiä tekstejä oli kolumneissa, joista neljässä oli havaittavissa kriittinen kehys. Myötäileviä taas oli eniten pääkirjoituksissa. Neutraaleimpia tekstejä olivat uutiset. Valtakunnallista politiikkaa esitettiin vain hieman kriittisemmin kuin paikallista politiikkaa (ks. taulukko 2). Kriittisiä valtakunnallista politiikkaa käsitteleviä juttuja oli kolme, kun taas paikallista politiikkaa kritisoi vain yksi. Toisaalta valtakunnallista politiikkaa myötäiltiin enemmän kuin paikallista politiikkaa. Kolme juttua kahdestatoista myötäili valtakunnallisia juttuja, kun taas vastaava luku paikallispolitiikkaa käsittelevissä jutuissa oli kaksi. Molemmissa alueellisissa ulottuvuuksissa jutut olivat enimmäkseen neutraaleja. Enemmän neutraaleja juttuja oli kuitenkin paikallista politiikkaa käsittelevissä aiheissa.

Taulukko 2. Kehysten jakautuminen alueellisen ulottuvuuden mukaan

Alue	Kriittinen	Neutraali	Myötäilevä
------	------------	-----------	------------

Valtakunnallinen	3	6	3
Paikallinen	1	9	2
Yhteensä	4	15	5

Taulukko 3. Juttutyypin kriittisyyden jakautuminen

Esittämistapa	Kolumni	Uutinen	Pääkirjoitus
Kriittinen	4	0	0
Neutraali	3	7	5
Myötäilevä	1	1	3

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kandidaatintutkielmani käsitteli *Karjalaisen* kriittistä politiikan esittämistä. Tutkin kehysanalyysin avulla, miten kriittisesti *Karjalainen* esittää valtakunnallista politiikkaa paikalliseen politiikkaan verrattuna jutuissaan. Analyysistä ilmeni, että *Karjalainen* ei esitä paikallista merkittävästi myönteisemmin tai kriittisemmin kuin valtakunnallista politiikkaa. *Karjalainen* esittää siis politiikkaa enimmäkseen neutraalisti.

Aineiston pienuuden vuoksi ei tuloksista pysty tosin vetämään tieteellisesti pitäviä johtopäätöksiä siitä, miten *Karjalainen* politiikkaa esittää. Tämän aineiston puitteissa näyttää siltä, että *Karjalaisen* poliittinen kirjoittaminen on neutraalia. Neutraalein juttutyyppi on odotetusti uutinen.

Analyysistä käy ilmi, että kolumnit ovat politiikan kritisointiin yleisin juttutyyppi *Karjalaisessa*. Tulos ei ole yllättävä, sillä kolumnit ovat mielipiteellisiä tekstejä, joissa otetaan kärjistetysti kantaa ajankohtaiseen tapahtumaan.

Kehysanalyysin avulla aineiston läpikäyminen on tapa tehdä tieteellistä tutkimusta, mutta kehysten valinta on vahvasti subjektiivinen valinta. Kuten Goffmanin kehysanalyysin kritiikissä, myös omat ensisijaiset käsitykseni tilanteesta ovat itseni tulkitsemia, ja ne eivät välttämättä toistu samanlaisina muille tutkimusta toistaville. Samoin tulkinta politiikan journalismiksi tai politiikan alueen tunnistaminen ovat vahvasti subjektiivisia, tutkijasta riippuvaisia. Silti uskon, että toistaminen jossain määrin on mahdollista, sillä olen kirjoittanut tulkintani auki analyysiin.

Kandidaatintutkielmaani voi hyödyntää perustana tai lähtökohtana laajemmalle tutkimukselle, joka voisi tarkastella laajemmin *Karjalaisen* aineistoa, ja verrata tuloksia laajempilevikkisestä sanomalehdestä, esimerkiksi Turun Sanomista kerättyyn aineistoon. Lisäksi vertailtavaksi voisi ottaa jonkun iltapäivälehdessä. Siten voitaisiin tarkastella, miten kriittisesti maakuntalehti todellisuudessa käsittelee valtakunnallista

ja paikallista politiikkaa, ja miten se vertautuu suuremman kaupungin ja iltapäivälehdien aineistoon. Aineiston voisi laajentaa myös kansainvälistä politiikkaa käsitteleväksi, jolloin voitaisiin tarkastella, nouseeko kriittisyyden määrä suuremmaksi, kun politiikka etäännyttävästä mediasta.

LÄHTEET

- Donati, Pierpaolo. 2013. *Engagement as a social relation: a leap into trans-modernity*. Routledge.
- Emirbayer, Mustafa. 1997. "Manifesto for a relational sociology." *American Journal of Sociology*, 103 (2): 281–317. Luettu 14.11.2020. <https://doi.org/10.1086/231209>.
- Entman, Robert. 1993. "Framing: Towards clarification of a fractured paradigm." *Journal of Communication*, 43 (4), 51–58. Luettu 14.11.2020. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
- Goffman, Erwin ja Bennett M. Berger. 1986. *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Northeastern University Press.
- Hatakka, Niko, Erkkö Railo ja Sini Ruohonen. 2012. *Kuntavaalit 2012 mediassa*. Kunnallisan alan kehittämisyhtiö.
- Heywood, Andrew. 2019. *Politics*. Red Globe Press.
- Herkman, Juha. 2011. *Politiikka ja mediajulkisuus*. Vastapaino.
- Karjalainen. 2020. Verkko ja sovellus. Luettu 29.10.2020. <https://mediamyynti.karjalainen.fi/tuotteet/verkko>.
- McCombs, Maxwell. 2020. "The language of journalism – The language of agenda setting effects." *Mediapolis - Revista de Comunicação, Jornalismo e Espaço Público*, 2020-06-04 (10): 11–18. Luettu 14.11.2020. https://doi.org/10.14195/2183-6019_10_1.
- Media Audit Finland. 2020. KMT 2020 Painettujen lehtien lukijamäärät. Luettu 29.10.2020. https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2020/10/KMT_2020_lukijamaarat-painettu.pdf.
- Pernaa, Ville, Mari K. Niemi ja Ville Pitkänen. 2009. *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Kirja-Aurora.
- Persson, Anders. 2019. *Framing Social Interaction: Continuities and Cracks in Goffman's Frame Analysis*. Routledge.
- Petrocik, John R, William L Benoit ja Glenn J Hansen. 2003. "Issue Ownership and Presidential Campaigning." *Political science quarterly*, 118 (4): 599–626.

- Pietilä, Kauko ja Klaus Sondermann. 1994. *Sanomalehden yhteiskunta*. Vastapaino.
- Scheufele, Dietram. A. 1999. "Framing As a Theory of Media Effects." *Journal of Communication*, 49 (1): 103–122. Luettu 14.10.2020. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x>.
- Statista. 2020. Trustworthiness of news media worldwide 2020. Luettu 14.10.2020. <https://www.statista.com/statistics/308468/importance-brand-journalist-creating-trust-news/>.
- Rönkä, Anu-Liisa. 2011. "Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi." *Media & viestintä*, 34 (2). Luettu 14.10.2020. <https://doi.org/10.23983/mv.62913>.
- Tuchman, Gaye. 1978. *Making news: A study in the construction of reality*. Free Press.
- Väliverronen, Jari. 2018. "More of the Same or a Different Breed Altogether?" *Nordicom Review*, 39 (1): 51–66. Luettu 14.10.2020. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/103719>.

AINEISTOLUETTELO

- Hassinen, Heta. Eläkkeiden korotuksista kuullan pian. *Karjalainen*, 9.7.2019, 10.
- Kainulainen, Jaana. Kuka määrää kaapin paikan Joensuussa? *Karjalainen*, 1.2.2019, 4.
- Karjalainen. Essayah valmis jatkamaan johdossa. *Karjalainen*, 20.8.2019, 13.
- Karjalainen. Hallitusohjelma on selvä käännös vasempaan päin. *Karjalainen*, 4.6.2019, 4.
- Karjalainen. Hyvä idea innostamaan kuntalaisvaikuttamista. *Karjalainen*, 28.3.2019, 4.
- Karjalainen. Metsänhakuilla tehdään nyt hallituspolitiikkaa. *Karjalainen*, 7.5.2019, 4.
- Karjalainen. Pormestarimallia kannattaa harkita Pohjois-Karjalassakin. *Karjalainen*, 30.12.2019, 4.
- Karjalainen. Taitoa ja harkintaa koulujen suunnitteluun. *Karjalainen*, 9.10.2019, 4.
- Karjalainen. Tiukka ote tarpeen. *Karjalainen*, 10.9.2019, 4.
- Karjalainen. Uhkana velankorotuksia ja investointien jarrua. *Karjalainen*, 18.9.2019, 4.
- Karjalainen. Uusia menoleikkauksia ja verojen korotuksia. *Karjalainen*, 5.2.2019, 4.
- Kauhanen, Hannu. Joensuulla olisi nyt todella hyvä paikka ottaa pisteet kotiin. *Karjalainen*, 16.11.2019, 4.
- Kempas, Jouko. Tiukkaa tekee ja koville ottaa. *Karjalainen*, 21.5.2019, 4.
- Koivumaa, Pasi. Kaikkosesta ja Kulmunista pitäisi pian alkaa löytyä rosoja. *Karjalainen*, 12.8.2019, 4.
- Koivumaa, Pasi. Moni kansanedustaja vaihtuu pian toiseen Savo-Karjalassa. *Karjalainen*, 2.4.2019, 4.
- Koivumaa, Pasi. Vaaleissa oli yksi ylivoimainen ilmiö: Jussi Halla-aho. *Karjalainen*, 16.4.2019, 4.
- Nieminen, Iiro-Matti. Perussuomalaiset selvittää kohuleirin tapahtumia. *Karjalainen*, 16.7.2019, 11.
- Pikkarainen, Jaakko. Hallinto on vain tukitoimi, elinvoimaa ihmisissä. *Karjalainen*, 2.11.2019, 4.
- Pikkarainen, Jaakko. Valtimon kunnanvaltuusto istui maanantaina viimeisen kokouksensa. *Karjalainen*, 17.12.2019, 5.

Pikkarainen, Jaakko. Valtimon valtuusto äänesti tarkastuslautakunnan esityksestä.

Karjalainen. 18.6.2019, 7.

Puustinen, Pekka. Lakimuutos ei ole iso uhka keskussairaalalle. *Karjalainen*. 15.1.2019,

6.

Puustinen, Pekka. Oispas oksan ottajaa, konsa on kuusen kaatajaa. *Karjalainen*,

1.1.2019, 4.

Suomalainen, Sirpa. Kunnanhallituskin hyväksyi Lujatalon tarjouksen. *Karjalainen*.

5.3.2019, 6.

Riistaniemi, Timo. Polvijärven yhteiskoulu etenee. *Karjalainen*. 22.10.2019, 9.